Ч. 199. Чернівці, вівторок дня 10. (22.) вересня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниць 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских съвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Гадки бувшого москвофіла.

(Статї надіслані).

(Дальше).

8. Справа правописна.

Незвичайно важною справою кождої народности есть правопись. Нарід без одностайної правописи рівно що без жадної. А нарід, котрого правопись не є збудована на твердій правописній підставі, не може бути народностию. Такий нарід здає ся менї подібним до душі без тїла. Що є властиво душа віддїлена від тїла — то ясно означити до сегодня нїхто ще не міг, і тому до сегодня вияснляли сесю справу учені тільки після своєї вподоби. Точнїсенько так має ся річ з народом, котрий не становить нїякої народности. І о нїм толкують ріжні учені і недоучені після своїх забагів, а чужі народности старають ся втягнути его в свій органїзм, мов би ту річ, що не має властителя. А таким безтїлесним, безнародностним, бо без одностайної правописи народом, я уважаю наш нарід малоруский до 1893 року, коли власне обнародовлено фонетичну правопись яко правопись народности рускої, і думаю, що не ошукаюсь, віщуючи, що чим ширше і глубше пустить сеся правопись корінь у нашім народї, тим більше змогутнїем, розвинемось, здужаєм стати супроти тих, що хотїли-б нас обединити з чужим народом (головно московским або польским).

9. „Етимольоґія“ малоруска.

До заведеня фонетичної правописи наш малоруский нарід у Австриї уживав правописи так званої етимольоґічної, або точнїйше сказавши, правописий етимольоґічних, бо була їх „тьма тьмущая“. Се „нашествіе“ етимольоґічних правописий можна уважати одною із головних причин, що ми яко народність так страшно підупали і сталисъ наче-б стадом без пастиря. Всякий собі писав, як умів і як хотїв. Із того виходила путаниця не до описаня.

Я безпечно не помилюсь, коли скажу, що сею дорогою ступав наш нарід до певної згуби і заглади. І неодин інтелїґентний Русин із дїда-прадїда, видячи се наше безголове, махнув на все рукою і потонув у чужім морю, найчастїйше в польскім, нїмецкім, мадярскім, волошскім або роспйскім. І не дивниця: рідко хто буде сидїти у своїй бездахій хатї підчас сильного дощу; скорше піде у накриті хороми свого сусїда. Правда, були у нас і такі, що підчас сего нашого лихолїтя задля власної особистої гордости не покидали своєї дїравої хижини. Але то були, так сказавши, винятки; далеко більша половина інтелїґентних Русинів для Руси пропала.

Що же була та пресловута етимольоґія наша? Нїчо иньше як безчисленний ряд всеможливих етимольоґічних нюансів, ограничених з одного боку чистою росийскою, а з другого малорускою фонетичною правописию. І як би то правописне лихолїте було ще яку десятку років потревало, нїким не об'уздане, лишене само собі, то можна було з великою правдоподібностию очікувати і сподївати ся, що кождий наш письменний чоловік з часом був би мав свою власну правопись.

10. Москвофільска правопись (в Австриї).

Офіцияльну москвофільску правопись (і мову) у нас називають народовцї „тарабарщиною“. Ся тарабарщина рїжнить ся від правдиво-московскої прапописи тим, що уживає замісць московских форм: „какъ“, „это“ — малорускі або старословяньскі відповідні форми („якъ“, „сіе“); в видї неозначенім в глаголах ставить повну форму „ти“ замісць московского „ть“, а в многім числї прикметників уживає старословянске „ыи“, „іи“, замісць росийских форм „ые“, „ыя“, „іе“, „ія“. І, здає ся, вже все.

Маючи на оцї об'єдинене, а виражаючи тарабарщиною будь-що-будь таки відрубність малоруского народу, москвофільство наше робить ся съмішним в очах всякого тямучого чоловіка, а що загал москво-

---

6)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Жр. Вінтергїельма.

(Дальше).

VI.

„Я з моєї сторони іду на прохід, чи дощ чи снїг, лїтом і зимою, але точно о пятій годинї,“ повторив професор Барт і Фріц ставив ся точно.

За кождим разом спадала луска з чистої зрозумілої правди, що так довго скривала ся перед ним. З початку мріла она тілько ему перед очима, потім виступали черти виразнїйше, аж доки ему не здавалось, що стоїть перед нею око в око і він вже власною працею може собі еї цїлковито присвоїти. Чув ся вже сильним і певним себе, і учив ся після начертаного Бартом пляну, одно дїло по другім. Однак він учив ся стілько підчас тих прогульок, що з більшаючою певностию зачав чути потребу також сам учити других. Він хотїв сотворити собі кружок, на котрий міг би по свому впливати, і тому збирав кождої недїлї в вечір кількох товаришів, між котрими піддавав під дискусию все те нове, що навчив ся. Умів знаменито звернути увагу на предмети, котрі хотїв дати під обговорене і викликати нарочними твердженями таку дискусию, через котру мостив дорогу пізнаню нових ідей, що їх ставив в противеньство до старих, уналїджених понять.

На тих зборах розправляли про віру в догми, про неволю духа, про уживане і моральність, про любов і супружество, про красу і правду в поезиї і про незчисленні книги і річи. Вже першого дня чув він, що зробив сильне вражіне, коли по невеличкім опорі переконав їх всїх, що завданем житя есть як найбільше щасте і що щасте есть те саме, що уживане; тому навіть позірно добре дїло і посьвящене полягає на особистім задоволеню, бо добрі дїла сповняють люди в надїї на винагороду на сїм чи на тім сьвітї.

Фріц був задоволений з першої проби і по відході приятелїв почав реасумувати успіхи, які осягнув. Ему впало на думку, що постава за кріслом, яку приняв був, забравши раз слово, також і при дїйсних викладах видавалась би природною і доброю. Він поставив крісло перед зеркало і пробував ще раз, положив руку з старовавними перстенями на поруче і додавав сили словам малим рухом другої руки, а підчас того говорив кілька речень з тими самими рухами і виразом твари, як би ще мав слухачів перед собою, і переконав ся, що все те виглядало дуже добре.

При публичнім викладї мусїла та постава зробити вражіне.

Першого вечера було чотири чи пять осіб. Пізнїйше приходило їх більше і між ними був, розуміє ся, Ведель Стенерзен. Старі, добрі відносини з ним відновили ся тепер наново. По части не могло мягке серце Веделя скривати в собі урази через довший час, по части причинили ся до того малі обставини, що можуть так скоро переломити леди. Ведель залюблював ся раз в сю, раз в ту особу. Молоде жіноцтво мало вже таку велику принаду для отвертого успособленя живого і хорошого молодого чоловіка, а що і він подобав ся паням то замотували ся скоро веселі ниточки проминаючої приязни. Але его жива фантазия видїла зараз сильні линви, де були тілько чарівні, тоненькі волоски, що тілько на те уткані, щоби блистїли і миготїли в осьвітленю бальової салї. Коли-ж хто тодї за горячо вхопить, щоби їх зловити, розриває ся часто і зникає цїла тканина, котру тілько порушати і колихати можуть нїжні настрої душі. Але дуже скоро по такім припадку увязнила его якась иньша краса і та сама гра починала ся наново. Фріц, що сам був майстром в тім, як грати ся своїм настроем, і що умів з великою певностию розвязати те, що не повинно бути розірване, знав дуже добре слабу сторону приятеля і не здивував ся анї троха, коли Ведель одного дня прийшов до него і заявив, що він безмірно нещасливий. Таке він звик був звичайно переспати через одну ніч.

„Чи ти може знов де закохав ся?“ спитав Фріц, але не дуже налякав ся анї по безнадїйнім „так“, анї по довгім, жаліснім поглядї, що Ведель кинув на відповідь, „Ну, се-ж певно знов перейде.“

„Нї, сим разом се розпучлива дїйсність — я осьвідчив ся.“

„Що, ти вже зайшов так далеко?“

„І я був такий певний свого, що думав

фільских письменників не знає синтактичного складу московскої мови, то тарабарствуюча писанина вельми бридить самих Москалїв (о чім нам случало ся нераз чути).

Але цїкаво-б знати: для чого москвофіли зупинились на заплїсненїлій тарабарщинї? Чому они не пишуть справдїшним московским язиком? — Менї здає ся, що причини сему от-які:

1. або боять ся они, сердеги, когось чи чогось,

2. або хотять несьвідомих туманити і в мутній водї риби ловити,

3. або наконець они уживають тарабарщини яко заслони „скудности своего знанія“, аби яко Москалї не виставити собі в московскій мові сьвідоцтва убожества.

В першім разї представляють они партию вельми нелицарску, в другім показують ся в сьвітлї дурисьвітів, в третім просто дурнями. І чого-ж ті недолюдки властиво хочуть? чого властиво шукають? чого мов скажені котюги гризуть ся за букви „ѣ“, „ы“, „ъ“? Єй-Богу, они самі не знають, „что творятъ“. Їм би слїд держати собі перед очами відправу, яку дав Пушкин одному журналїстови за то, що сей боронив уживанє в росийскім „іжицї“. Против „благоденствія“ букв ы, ѣ, ъ розвій власного народу у сих юродивих поклонників букв мабуть нїчо не значить.

Що можна сказати о етимольогії взагалї?

„Ми не поклонники букв“, скажуть менї буквопоклонники, — „ми защитителї етимольогії, нашого тисячлїтного достоянія...“

Дурнї! чи ви знаєте, що то таке етимольогія? чи ви знаєте, скілько уступок правилам фонетики містить в собі кожда хоч би і найетимольогічнїйша етимольогічна правопись? Скажіть, любезні, чого пише москаль „здѣсь“ замісць „сдѣсь“, „растягнуть“, з. „разтянуть“, „сумашедшій“ з. „съумасшедшій“? Говоріте, сердеги, не бійте ся! — Або ви гадаєте, що етимольогічний француз не міг би писати „libertas“ і читати libertè?

Чого ж ви так обурюєтесь, чуючи слово фонетика?

(Дальше буде).

Що нового в сьвітї?

Австрия вичікує скликаня ради державної, котра має зійти ся дня 1-го жовтня. Яка буде парляментарна ситуация? Коли рада державна розходила ся на лїтні ферії, відносини були такі розстроєні, такі неясні, що нїхто не міг собі тодї здати справи з дїйсного полїтичного положеня. Се бачило цїлком добре і само правительство і тому оно старає ся приєднати собі поодинокі сторонництва. І так бачимо, що в Чехах новий намістник Куденгове вправдї без всякого розголосу, але все таки не кривдить Чехів, як то перше бувало. Ческі часописи не підносять против него жадного закиду; натомісць появляють ся в нїмецких часописях від часу до часу статї з жалями против намістника, що мовляв він протеґує Чехів. Сї обставини мабуть усмирять опозицию молодоческих послів ще більше, они певно стануть правительству ґр. Баденїого ще прихильнїйшими. Та не лише північних Славян старає ся правительство прихильнїйшим трактованєм усмирити, але і полудневих. Се доказує найлїпше послїдна подорож ґр. Баденїого, его промови і одушевлене приняте Словінцями, а натомісць строге відпертє всяких претенсий триестенских Італїянців, котрі все оглядають ся за Римом.

А що-ж з нїмецкою лївицею? Розлом в тій партиї показав ся вже давно: одні усунули ся цїлковито, другі жадають опозициї, а треті знов не хочуть еї. Очивидно мусїв сей розлом ушкодити значінє цїлої, і так розпадаючої ся партиї. Прийшли міжтим соймові вибори, і стало ся чудо: Між дїдичами Ґорішної і Долїшної Австриї істнували доси все дві партиї, либеральна і консервативно-клерикальна. Отже за вплывом і посередництвом — се не дасть ся заперечити — правительства прийшло між тими двома сторонництвами до угоди, а в угодї виразно підпесено, що она має тревати також підчас виборів до ради державної. Виходить з сего таке, що на будуче готові нїмецкі либерали-дїдичі іти в парляментї рука в руку з консервативно-клерикальною шляхтою. Ся обставина, дальше участь сольногородского намістника в католицкім вічу, привитанє селяньского віча у Відни, інавґурованого проводирем антисемітів Люеґером, намістником ґр. Кільмансеґом і мінїстром ґр. Ледебуром — се все мусїло лїбералів довести до пасиї. Они напали майже у всїх своїх головних орґанах на ґр. Баденїого, бо — після їх гадки — тепер вже видко, що правительство ґр. Баденїого хоче іти дорогою шляхотско-клерикальною. Розуміємо десператский тон лїберальної праси, бо таки мусить їм жаль бути по втратї такого вплыву, який до недавна мала лївиця, але не розуміємо, як можна за се винувати не себе, а кого иньшого. Як бачимо, заповідає ся вже підчас осїнної (послїдної) сесиї, а також на будуче такий склад партий, що рука в руку будуть іти консерватисти, нїмецкі дїдичі, Поляки, клерикали і мабуть Молодочехи. Для Русинів надходить також час подумати над своїм становищем зрїло, аби опісля рускі посли не стояли відосібнені.

Соймові вибори переведені поки-що лише в Шлезку, тій твердинї лїбералів. Там остало ся все при старому, лише лїберали втратили один мандат в користь нїмецких національ. Решта нїмецких країв нашої держави ще не вибирала послів до соймів, але з дотеперішної виборчої акциї можна безпечно вносити на рїшучий упадок лїберальної партиї.

При кінци мусимо спімнути сумний випадок на Соломоньскім острові Ґвадальканар на північ від Австралї. До того острова причалив австрийский парохід Альбатрос, а маринарскі офіцири враз з ученими хотїли робити наукові висліди. На ту наукову експедицию напали дикі мешканцї того острова і по великих стратах забили кількох членів австрийскої експедициї, між ними начальника ґеольоґічного інститута у Відни бар. Фульона.

Італїя все ще не впорала ся в Африцї. Тепер надходить пора, де можна би дальше вести війну против абесиньского короля Менелїка, але о тім тепер не думають в Італії. Там перемогло пересьвідчене, що дальша війна не мала би бажаних наслїдків і що тепер найголовнїйшою річию є висвободженє 1.500 вязнїв з неволї. Висилка майора Нерацинїого буде увінчана успіхом, бо тепер надходять вісти, що і в Абесинії запанувала нужда, бо війна вичерпала всї материяльні сили.

Цїлу европейску дипльоматию занимає тепер справа турецка. Хоч повстанє кретеньске можна завдяки енергії европейских амбасадорів уважати закінченим, то непорядок і безнастанні різні в самім Царгородї, столици турецкої держави, під оком самого султана доказують, як немічним є турецке правительство су-

---

зовсїм поважно, але — о, я не стерплю того — она вже заручена!“

„Заручена? та хто-ж то такий, про кого ти говориш? Ти-ж ще зовсїм не сказав того.“

„Кляра Віртівна.“ Ведель глянув заклопотаний на долину, станув відтак при вікнї і дивив ся на двір.

„Ах, то она! І в неї ти можеш залюбити ся!“ відповів Фріц, піднимаючись, і з руками в кишенях від штанів став против него та глянув з добродушною насьмішкою.

„Ти не розумієш еї, Фріц, она цїлком иньша, як ти думаєш, нїжна, дитинна і з чутем...“

„До чорта!“ сказав Фріц. „Справдїшня, описована провінціональна гусочка.“

І тепер зачала ся диспута над тим, оскільки Кляра Віртівна варта що, чи нї.

Ся диспута успокоїла незвичайно Веделя Стенерзена, бо бути може, що він еї бачив в надто ідеальнім сьвітлї — Фріц звик був остро судити людий — але передовсїм він дав полекшу своєму серцю перед своїм приятелем, як колись давно в лїтах свого дитиньства. Єму здавало ся, як би сам себе знайшов тепер.

А через те відновилась знов давна приязнь між ними. Ведель брав з великим запалом удїл в недільних засїданях і як найревнїйше старав ся в товарискім житю і межи „коммілїтонами“ розправляти про умислове богатсво і здібности Фріца. Мало-по-малу почали звертати увагу на ті похвали і они з'єднали молодому, даровитому Рандльови славу ґеніяльного чоловіка. Поголоска про ті сходини дійшла до професора Барта.

„Чи ви вже певні того,“ сказав той, „що се здорово, втягати в той спосіб других в свої власні погляди і перевороти? Бо се певно у вас ще переворот, Рандель.“

„Я не люблю пропаґанди, пане професор. Але коли ми, молоді люди, зійдемось, приходить нераз само з себе, що деколи підносимо ся трохи понад звичайну балаканину, або понад буденні розговори звичайних громадян.“ Він відновів се в скромнім тонї, але чув ся ураженим і дітканим словом „переворот“.

„Ну-ну, певно, але будьте осторожні. Богато такого на сьвітї, що можна знищити, се певно справедливо, але поміж молодими людьми може знайде ся один і другий, що не має в собі материялу, щоби щось лїпшого наново відбудувати. Тому я кажу, будьте осторожні.“

Якийсь час пізнїйше застав Фріц у професора адвоката Гоеля, що належав до полїтичної поступової партиї. Він був там, щоби запросити професора Барта до мужеского кружка, і коли Фріц війшов, представили его ему.

„Дуже радий, що пізнав вас, пане Рандель — дуже радий! Я саме говорив про вас. Отже ви не зовсїм то задоволені з наших старих, урядничих відносин? Передвиджуєте прихід нової ери? А она прийде, пане Рандель, она надходить. Ви дуже добре робите, що сягаєте по нові ідеї в відповідний час. Розуміє ся, се впрочім робить так кождий чоловік з талантом, пане Рандель — з талантом.“

Фріц не відповідав, тілько поклонив ся і взяв подану руку, котра стиснула его скоро, як би зобовязуючо, і він чув ся немало підхлібленим через те, що знаний полїтик відносив ся до него з таким признанем.

„Коли не маєте нїчо лїпшого на пеньку,“ продовжав Гоель, „приймїть мої запросини в пятницю на скромну вечеру у мене. Дуже мене тїшило-б видїти вас у себе, пане Рандель,— дуже! Стрітите у мене рїжних цїкавих людий, можу вас заневнити; Барт також обіцяв ся.“ Тут він устиснув руку Барта, щоби зазначити: „Ви не відтягаєтесь від моїх запросин?“

Фріц подякував і обіцяв прийти. Малий, живий чоловічок усьміхав ся так своїми кривими бровами, як устами, і вийшов з елястичною прудкостию, обертаючись ще раз в дверях зі словами: „До побаченя, — отже в пятницю!“

Коли Фріц і професор проходжували ся потім, як звичайно, сказав той нагле в серединї розмови: „Слухайте, мій любий Рандель, я даю вам раз-у-раз свої ради, але я вже набрав такої прихильности до вас, що не возьмете менї того за зле...“

„Ви знаєте, я кладу велику вагу на вашу гадку, пане професор, і кожда ваша рада менї мила і дорога,“ відповів Фріц, кланяючись може трохи за формально, але того не зміркував професор.

„Ну, я хотїв вам тілько сказати, що для людий як ви і я, що стоїмо цїлком на підвалинї науки, а передовсїм любви до правди, дуже добре заховати певну независимість. Не можете, розуміє ся, занехати відвідин у Гоеля, але думаю, ви повинні робити так, як я. Я мішаю ся

против фанатизму турецких або і вірменьских товп. Взагалї нелад панує в Туреччинї вже від десяток лїт, так що вічні прошеня о поміч надоїли вже европейским державам. Коли доси не прийшло до розбору Туреччини, то лише тому, що нїхто не хоче забирати ся перший до сеї справи, бо боїть ся, аби користь з того не припала кому иньшому. Найбільший інтерес у всхіднім питаню мають безперечно Австро-Угорщина і Росия. Однак Австрия не веде политики розширеня своєї власти і тому обстає за status quo, а Росия не хоче в сій справі стояти відосібнена. Аж сими днями прилучила ся до Росиї ще і Анґлїя з дуже виразним проєктом: скинути теперішного султана з трону, установити нового султана, котрий би стояв під надзором европейских держав і не міг би нїчого важнїйшого робити без дозволу тих держав. Сей проєкт появив ся в анґлїйскій консервативній прасї; не знати, чи він вийшов від самого правительства — котре симпатизує з консервативною прасою в роді Standard-у — чи то може продукт самих ґазетярів. Необзнакомленим видасть ся дивним, чому іменно Анґлїя виступила з таким проєктом. Річ в тім, що безпосередний надзір над султаном могла би мати лише Анґлїя і Росия. Значить, проєкт вийшов би в користь Анґлїї. Покищо не предложено европейским державам офіциально такого проєкту, тож і обговорює ся справу поки-що лише в прасї, хоч цїлком серіозно. Певна річ, що теперішний султан не уступив би добровільно, а з того прийшло би до війни. Зрештою навіть Росия підозріває Анґлію, що єї всхідна политика чисто самолюбна, а цар мав сказати, що коли Анґлїя буде осібно вмішувати ся у всхідну справу, то прийде до европейскої великої війни. Маймо надію, що миролюбність нашої і иньших европейских держав не допустить до такого нещастя.

Царска пара перебуває тепер у своїх свояків в Копенгазї і небавом має поїхати до Парижа, а відтам до Льондону. Коли в Копенгазї царска пара трохи відпочиває, арештувала политция в Бульонь, Ґлясґові і Роттердамі чотирох анархістів, котрі належать до великої змови против царя. В робітнях тих анархістів найдено бомби і рїжні материяли до бомб. З висліджів анґлїйскої і бельґійскої политциї виходить, що анархісти хотїли в Льондонї виконати атентат на житє царскої пари. Арештовані анархісти Тінан, Бель, Валяс і Геньє не хочуть нїчого близшого подати до відомости, а треба знати, що в Льондонї жиє богато росийских нїґілїстів, котрі чатують на житє царя. Неприємна то несподіванка для молодого царя, котрий саме тепер відбуває мирну подорож по Европі. — Місце мінїстра заграничних справ по пок. кн. Лобанові ще не обсаджене. Кажуть, що обсаджене наступить по поворотї царя до Петербурга. Хто буде наслїдником кн. Лобанова, вправдї ще не знати, але віденьский амбасадор ґр. Капнїст має найбільші вигляди, бо льондонский амбасадор Стель вже за старий.

дуже мало до їх всїх приготовань; я слїджу їх уважно, але сам не беру участи, я тілько придивляю ся. Партиї суть потрібні, але не для нас, пане Рандель. Можемо легко попасти в таке, що нас вирвуть з нашої певної позициї і примусять плисти зі струєю, отверто сказавши, примусять входити в компроміси. Се було, що я хотів вам сказати."

„Бути може, що маєте слушність, і я буду думати над тим основно," відповів Фріц на-пів в сумнїві, а на пів в тонї признаня, а се спонукало Барта вірити, що его пересторога придала ся.

Але Фріц зачав власне роздумувати в своїй голові, чи може не есть оно як раз потрібне, щоби всї сили, що пруть ся наперед, лучили ся против лїнивства і пересудів старих. Варто преціньпризадуматись над тим. Надто почали ему ті многі ради і виясненя професора трохи навкучуватись. Він одержував вправдї від него принуку в великій мірі, але тепер вже затлїло ся сьвітло, і він думав тепер іти вже на свою руку.

Він бачив свою дорогу досить ясно перед собою, і его се пригнетало та понижало, жити в безнастаннім почутю, що має наставника над собою. Саме те одно слово проняло его думки і навіть признане, що завдячує богато Бартови, викликало у него, як то в житю часто буває, рід скритої знеохоти. Тепер він змагав найбільше до того, щоби жити з житєм, бо збудила ся в нїм так добре охота до дїла, як і жадоба слави.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 21-го вересня 1896.

З інспекцийної подорожи мінїстра рільництва. Ґр. Ледебур оглянув в четвер головну стаднину в Радівцях і меньші стаднини у Владицї і Гардеґталю. Того-ж дня був мінїстер на торзї в Радівцях, де побачив краєві продукти індустриї. В пятницю оглянув малі стаднини в Міттоцї, Горайцї, Ґалянештах. Окрім того був мінїстер на інспекциї господарств у Радівцях, Міттоцї, Старих Фратівцях і Старім Придітї. Мінїстер висказав своє вдоволене з того господарства і підніс, що оно певно причинить ся до полїпшеня приватного господарства рільничого. В суботу принимав мінїстер на авдиенциї уряди і рїжні корпорациї.

Руский народний театр переїхав до Залїщик і оповіщає в „Дїлї" свій репертуар, що сьвідчить про велику застою у театральній машинї. В Галичинї ми мали нагоду чути від прихильників театру таку гадку, що красше було би, щоби театр розсилав осібні запросини до околичної публики свого місця побуту, а єанехав оголошуване по ґазетах, коли не в силї нїчим відновити свій репертуар. Бо такий „Мікадо" або „Перехитрив" може бути ще новостию в Залїщиках, але одно і те саме читати в шпальтах часописї цїлими рядами лїт, се для ширшої публики томляче і просто пригнетаюче своєю „несьвіжостию".

В справі ревізиї катастру ґрунтового відбуває бук. комісия від 4-го с. м. почавши щодня зрана і пополудни засїданя. Члени комісиї працюють після своїх сил. Дня 15-го с. м. оглянула комісия обшар міста Чернівців і околиці. Сего тижня відбудуть ся оглядини серетского, сторожинецкого і сучавского повіта, а заразом лїсів в долинї Сухи. Цїкаве при тім є се, що з міста Чернівців не внесено ні одного поданя з жалобою на за високе оцїненє ґрунтів. Се дуже характеристичне, бо всї жалують ся на високі податки, але коли тепер була нагода полїпшити свою долю у сім взглядї, все в нашім містї сидить тихо, удає, що благоденствує...

Незатвердженє статутів. Ми свого часу доносили, що москвофільска молодїж в Чернівцях хоче заснувати академичне товариство „Карпат" і подала вже статути до потвердженя. Отже сими днями відкинуло краєве правительство ті статути задля якоїсь недокладности і тому, що в статутах (в нїмецкій мові) уживає ся слова kleinrussisch, а не офіциальної назви ruthenisch. Чому ті „Русини" писали статут по нїмецки?

В Нових Мамаївцях отворено вчера читальню Рускої Бесїди на підставі нових статутів. Головою вибраний Ґеорґій Угринчук, заступником его Ґеорґій Кудриньский, касиером Іван Якубович, писаром Дмитро Хемичук, бібліотекарем учитель Клим, контрольором надучитель Савіцкий, членом виділу Прокіп Лаґадин. Ширший опис відносин в Н. Мамаївцях подамо небавом.

Побожна рада громадска. Здивували ся мешканцї нашого міста Чернівців, коли на жидівскі сьвята горіли електричні лямпи лукові, хоч вже від довгого часу мешканцї не мали того щастя. А то ось що: громадска рада рішила запитати всї уряди парохіяльні, на котрі сьвята бажали-б они, щоби лукові лямпи електричні горіли. Іменем черновецкого кагалу радний Бальтінестер назвав жидівскі сьвята. Дивне виглядає таке рішене нашої громадскої ради; отже на то підвисшено податки, аби мешканцї лише в кілька сьвяточних днїв любували ся сьвітлом лукових лямп електричних? Ні, тим не замаскує ся лиху господарку мнимою побожностию...

Кілько їх було? Дуже озлобили ся „Бук. Вѣд." на нас, що ми на остатних зборах черновецкої кацапскої „Нар. Ради" начислили лише 77 осіб. Кажуть, що було 20 рядів крісел по 10 в однім ряді і всї були обсаджені. Цїкава річ, кого „Бук. Вѣд." хотять в той спосіб дурити, чи себе чи других. З нашої редакциї були два сотрудники на тих зборах і они нарочно числили докладно, кілько всїх було; — не они-ж тому винні, що не могли начислити більше, лише 77 осіб. „Бук. Вѣд." кажуть вкінци, що річ не в чисельности зборів. Добре! але в такім випадку по що прибільшувати без потреби в четверо число зібраних? І ще раз питаємо, кого властиво такою неправдою хотять „Бук. Вѣд." обдурити? Коли себе (бо других нїяк не можна), то ми зовсїм не завидуємо їм того самодурства.

Нова ґазета. В Чернівцях має в короткім часї повстати нова нїмецка ґазета, призначена для католицкого населеня. Буде се перша ґазета клерикально-католицка. При страшних напастях жидівскої праси на все не-жидівске не дивно, що католицкі Нїмцї подумали о власнім орґанї.

Нещасливий випадок. Минувшої середи, дня 16-го с. м., переїхав тягаровий поїзд коло стациї Іштенсеґіц на Буковинї одну женщину. Хто она є, доси не можна було дізнати ся; а так само не сконстатовано, яким чином найшла она смерть під колесами поїзду.

До скандалїчного процесу в Римі, про котрий ми останним разом доносили, маємо додати, що др. Людвиковя Крїспіому, синови бувшого президента мінїстрів, не можна було доставити судового завізваня, бо він осторожно виїхав до Америки. Брати Мальпіері, котрі хотїли украдені дорогоцїнности ґрафинї Ді Церель продати, рішучо перечать, мов би они щось знали о крадїжи, а кажуть, що найшли їх на сьмітю. Ґрафиня розповіла перед судом, що вибрала на бажане Крїспіого дорогоцїнности з банку, де они були переховані. В ночи, коли они пропали, сказав др. Крїспі до неї: „Ну, сегодня можеш спокійно спати, сегодня не прийдуть жадні злодїї по твої дорогоцїнности." Маркіз Лявренцана хотїв їй заплатити відшкодоване за дорогоцїнности, але она не приняла жадних гроший, бо їй розходить ся о дорогоцїнности, а не о гроші. — Сьвідок посол Лявенцано повернув з своєї подорожи і ось що розповів: Крїспі заявив ему, що ґрафиня підозріває его о крадїж, і просив витолкувати їй все. Однак ґрафиня відповіла, що або батько Крїспіого, тодїшний президент мінїстрів, постарає ся о єї іменоване двірскою дамою або она передасть цїлу справу судови. Чи дїйсно вкрадено ґрафинї ті дорогоцїнности, годї певно сказати. Суд засудив обох братів Мальпіері на 15 місяцїв вязниці.

О веселій задачі шкільній говорять тепер богато в Кольонії. Темат був: „В школї". А один ученик випрацював сю задачу так: Шкільна кляса складає ся з таблиці, лавок, каламарів, тростини і учителя; найбільша часть річий в нашій школї стара, лише тростина нова. Хто приходить ще пізнїйше як учитель до школи, той є найбільший лїнюх і дістає кару. На стїнній картї намальовані ріки і міста, щоби ми їх навчили ся на-память. Учитель зробив тростиною дїру в обіцянім краю Палестинї. Ґльобусом він робить затьміне сонця. На годинї сьпіву учитель грає; також дає він так довго такт тростиною, поки всего не упорядкує. Ми сьпіваємо від *do* до *la*, але дехто може ще вище; учитель вміє найнизше, але він не іде в гору. В школї висить термометер; ним робить ся в зимі горячо, коли не є вільний день; учитель дивить ся на него так довго, поки не є 20 степенів. У вільній чверть годинї їмо через пів години хлїб з маслом. Інспектор нас все хвалить, однак учитель все таки рад, як він забере ся. На годинї ґімнастики ми скачемо через „бок"; учитель скаче наперед, що бок аж тріщить, а потім скачемо ми і кріпимо свої члени тїла. Учитель робить з нас порядних людий; бо пильність перемагає все. Коли учитель грає на орґанах, ми тиснемо на заставах і сьпіваємо на двох голосах; коли застави занадто тиснути, скрипять орґани. Тепер учитель слабий і не ходить до школи; ми не знаємо, чи буде що з него, але надіємо ся найлїпшого."

На нашу бурсу зложили при отвореню читальнї в Нових Мамаївцях пп. Ґеорґій Кудрин-

ский 1 зр., Іван Савіцкий, Довгомиля, Петращаки Лазар і Дометий, Іван Якубович, Іван Марчук — всї по 50 кр. і учитель Прокіп Лаґадин 40 кр. Кромі того зложив п. Іван Синюк, учитель в Маморници 1 зр. Разом зложено доси на бурсу **659 зр.** Буковиньским Русинам належить ся всяке признане за те, що так сномагають свою бурсу. Постарайте ся, панове братя, аби ще до кінця сего року тисячка була! Хто нам дасть, як не ми самі? А 31 хлопців в бурсї мати — то коштує! — На друкарню зложив п. Іван Синюк, учитель в Маморници, 1 зр. — разом **911 зр. 46 кр.**

Телеґрами „Буковини“.

З дня 21-го вересня 1896 року.

Відень. N. fr. Presse доносить, що угорский сойм буде розвязаний аж в половинї жовтня, а через се буде австро-угорска угода полагоджена що йно слїдуючого року.

Будапешт. Угорска комісия оплат відповіла на нунціюм австрийскої комісиї, що не може нїяк згодити ся на підвисшене угорскої квоти. Заразом висказала комісия бажане, щоби обі комісиї зійшли ся для устного порозуміня.

Рим. Roma доносить, що Анґлїя і Італїя вже порозуміли ся що-до спільного поступованя на Всходї.

Копенгаґа. Тайні аґенти росийскої полїциї викрили в околици Копенгаґи кілька підозрїних осіб. Шеф тайної полїциї настає на зміну програми подорожи.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірурґ. клїнїки унїверситеской *Більрота-Гуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях,** улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.) (45—100)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАЇНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАЇНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаїна.

Виданя „Буковини“.

Царівна. Повість Ольги Кобиляньскої, сторін 424, 8°, цїна 1 зр. 50 кр., з пересилкою 1 зр. 70 кр.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїна, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ всї три книжкї коштують лише 1 зр. 70 кр. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ВАЖНЕ

для кождого, головно для всїх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людий є повідомленє, що істнуюче тут уже від богатьох лїт, на краєвій виставі в Чернівцях *1886* р. визначене почестним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Емілияна Канюка

тепер через набуте найновійших машин, письм і иньших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12,* другий вхід також від *улицї лелївої ч. 11.*

Заразом приступив довголїтний фаховець, пан Емілян Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжиньский і Емілян Канюк о—

з вправленим персоналом всї фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи ґалянтерийні, друк на стяжки до вінцїв, окрасу до гафтованьь, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людий по найнизших цїнах як найлїпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

2—10 **Кобжиньский і Канюк.**

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квити в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані		Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців									**з Чернівців**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	6^{57}	10^{28}	5^{50}			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	10^{29}	5^{38}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	10^{00}	5^{23}			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	7^{17}	10^{48}	6^{16}		
З Новоселиці, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	9^{50}	До Садаґури, Новоселиці	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

BIBLIOTEKA KUL UNIWERSYTECKA